

МЕТОД КЕЙС-СТАДІ У ДОСЛІДЖЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ЯК СОЦІАЛЬНОГО ПРАВА ЛЮДИНИ

Волченко Наталія Василівна, к.е.н., доцент,

доцент кафедри міжнародних відносин Сумського національного аграрного університету

ORCID: 0000-0002-5748-972X

Право на продовольство є ключовим не лише для виживання людини, а й для її повноцінного розвитку та самореалізації. Це твердження актуальне й у ширшому контексті – для прогресу суспільства загалом. Виходячи з цього, обмежувати зміст права на продовольство лише задоволенням базових фізіологічних потреб – недостатньо. Науковці часто підкреслюють його тісний зв'язок із правом на розвиток, вважаючи доступ до їжі його невід'ємною складовою. Нами визначається, що право на продовольство – це міжнародно визнане право кожної людини мати можливість отримувати достатню кількість харчів, а також доступ до необхідних ресурсів, що забезпечують продовольчу безпеку на постійній основі [1].

В умовах глобальних викликів (збройних конфліктів, змін клімату, економічних криз і міграцій) доступ до достатнього харчування стає вразливим, особливо для соціально незахищених груп. Це актуалізує необхідність комплексного вивчення правових механізмів забезпечення продовольством, включаючи міжнародні норми, національне законодавство, інституційні практики та механізми відповідальності. При цьому зручним та доцільним інструментом для вивчення права на продовольство стає метод кейс-стаді, оскільки він дає змогу проаналізувати конкретні ситуації порушення чи реалізації цього права в різних країнах або соціальних контекстах.

Кейс-стаді – це якісний метод дослідження, який передбачає глибокий аналіз конкретного випадку або явища з метою отримання детального розуміння процесів, взаємозв'язків і впливів у певному контексті [2]. Зважаючи на такі його можливості нами цей метод пропонується застосовувати, щоб підтвердити, що

сьогодні право на життя є складовою широких концепцій (права на життя, як у справах *Sawhoyamatah Indigenous Community* та *M.S.S. v. Belgium and Greece* [3], права на охорону здоров'я (справа *Laxmi Mandal* [4]), екологічних прав. Дослідження справ дозволяє сформулювати висновок про залежність права на продовольство від економічних, соціальних, екологічних та культурних факторів, визначити роль держави та інших суб'єктів.

Застосування методу кейс-стаді дає змогу не лише проілюструвати важливість права на продовольство, а виявити його фундаментальну роль у реалізації інших прав людини. Його унікальність потребує додаткового закріплення у міжнародно-правових актах. Без цього, на жаль, не можна говорити про забезпечення продовольчої безпеки.

Перевагами, що спричинили вибір методу кейс-стаді для дослідження стає те, що контекстуальний підхід дозволяє зрозуміти, як право на продовольство реалізується на практиці без наявності конкретної норми, а мультидисциплінарність сформувала комплексне уявлення. Результати дослідження можуть бути використані для розробки рекомендацій з удосконалення міжнародно-правового регулювання продовольчої безпеки. Етапи проведення нами кейс-стаді представлені на рис. 1.

Проблеми використання даного методу полягають у тому, що результати одного кейсу можуть бути нерепрезентативними по відношенню до іншого. Крім цього, ми стикаємось з тим, що метод може передбачати наявність суб'єктивних позицій дослідника. Тому, потрібно перевірити його результати за допомогою проведення інтерв'ю з фахівцями у даній сфері.

Право на продовольство є комплексним соціальним правом, тісно пов'язаним з іншими правами людини, що потребує глибокого міждисциплінарного аналізу. Метод кейс-стаді виявився ефективним інструментом для дослідження практичної реалізації цього права в різних контекстах. Водночас для підвищення обґрунтованості результатів доцільно доповнювати його іншими методами, зокрема інтерв'ю з експертами.

Рис. 1. Етапи проведення кейс-стаді у дослідженні продовольчої безпеки як соціального права людини

Джерело: розробка автора

Література:

1. Volchenko N. V. Protection of the Human Right to Food in Peacetime and During Armed Conflicts. *Modern paradigm of public and private law amidst sustainable development* : Scientific monograph. Vol. 1. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. P. 95-119 URL: DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-331-6-5>

2. Туленков М. В. Аналіз ситуаційний, кейс-стаді (метод дослідження) // Велика українська енциклопедія. URL: [https://vue.gov.ua/Аналіз ситуаційний, кейс-стаді \(метод дослідження\)](https://vue.gov.ua/Аналіз_ситуаційний_кейс-стаді_(метод_дослідження)) (дата звернення: 4.05.2025)

3. Case of the Sawhoyamaha Indigenous Community v. Paraguay. Inter-American Court of Human Rights. Judgment of March 29, 2006. URL: http://www.corteidh.or.cr/docs/casos/articulos/seriec_146_ing.pdf (дата звернення: 4.05.2025)

4. Laxmi Mandal v. Deen Dayal Harinagar Hospital & Ors, W.P.(C) No. 8853. High Court of Delhi, 4 June 2010. URL: <https://www.escribnet.org/caselaw/2010/laxmi-mandal-v-deen-dayal-harinagar-hospital-ors-wpc-nos-8853-2008/> (дата звернення: 4.05.2025)